

Platonov *Parmenid* 2: aporetičko-dijalektički metod

Problem koji je postavljen u prvom delu dijaloga je problem odnosa ideja – pojedinačno biće, gde se pokazalo da ni jedan način mišljenja tog odnosa nije zadovoljavajući. Međutim, iz toga nije izveden zaključak da odnos nije moguć, već da ga treba misliti drugačije. Treba ga utemeljiti u nečem drugom, o čemu se na datom mestu ništa otvoreno nije reklo. Zaključak je izgledao paradoksalno: ako se ideja postavi kao biće po sebi, onda nema saznanja tog bića, a ako se ideja kao biće po sebi ne postavi, nema saznanja uopšte (*Parm.* 135c5-6): „A što ćeš onda činiti glede filozofije? Kamo ćeš se okrenuti ako one ne znaju?“ *Parmenid*, dakle, ne predstavlja samo raspravu sa elejcima, gde Platon posredstvom Parmenida nastoji da ono što je istom dugovao (način mišljenja posebičnosti ideja) kritički i ne bez ironije vrati, već ovaj dijalog predstavlja i kritiku sofistike, koju Platon razume kao odsustvo onoga posebičnog, odnosno jednog.

Poduhvat polaganja računa o ideji kao biću po sebi u drugom delu dijaloga naznačen je već na njegovom početku onim što bi bilo najvećim predmetom čuđenja mladog Sokrata – „...da su ona sama ona slična (postala) neslična ili ona neslična slična.“ Platon već na početku dijaloga kroz Sokratov nagovor da se problemi vezani za mnoštvo kao predmet Zenonovih aporija prikažu u području samih ideja najavljuje da je to zapravo pravi problem.

Parmenidova kritka Sokratove postavke o ideji, objašnjena sa one strane imenentne regresije, zapravo je sve vreme nastojala da nas privede onome najčudnijem – da ideje saučestvuju, da u razmatranju jedne ideje ulazimo u igru preplitanja, ogledanja ideja jednih u drugima. Rečeno jezikom Aristotelove prve